

Марія БОЦЮН,
студентка,
Вікторія НОВАК,
студентка,
Василь МАЗУРИК,
аспірант,
Західноукраїнський національний університет

ПРОЦЕДУРНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Процедурно контроль діяльності підприємства полягає в систематичному та дієвому впливі експерта на суб'єкти контролю, тобто господарські операції, які представлені у якості елементів правовідносин. Враховуючи різноманіття господарських операцій, процедури контролю необхідно адаптувати до специфіки кожної господарської операції, тобто застосовувати відповідну систему методичних прийомів.

Наприклад, Белова І.М. стосовно розрахункових операцій наголошує на необхідності «створення ефективного механізму управління заборгованістю шляхом виконання наступних етапів: формування інформаційної бази; формування умов надання кредитів; визначення допустимого обсягу портфеля заборгованості; моніторинг складових портфеля заборгованості та структурування її за термінами погашення; розробка змін умов кредитування; оцінка і маналіз можливостей рефінансування портфеля заборгованості» [1, с. 217-218].

Палюх М.С. наголошує, що контроль повинен здійснюватися з творчим підходом. Тому, «виходячи з конкретних особливостей підприємства чи відповідного центру відповідальності, застосовуються різні методики й показники, які дозволяють забезпечити кінцеву мету такого контролю – пошук резервів підвищення ефективності виробництва [3, с. 163].

Бруханський Р. Ф. стверджує, що «систему контролю можна вважати ефективною лише тоді, коли вона забезпечуватиме при найменших витратах досягнення намічених цілей, тобто співвідношення затрат і економічного ефекту повинно бути позитивним» [2, с. 29].

Контрольні процедури доцільно розмежувати за типовими характеристиками на вісім основних типів: організаційні процедури, процедури моделювання, нормативно-правові процедури, аналітичні процедури, процедури розрахунків, лічильні процедури, логічні процедури, процедури порівняння.

Організаційні процедури – це складання організаційно-розпорядчих документів для контролю, формування планового графіка його проведення, вибір законодавчих і нормативно-правових актів, визначення об'єктів контролю, вибір методів дослідження, встановлення засобів зв'язку з органом, який здійснює контроль тощо.

Процедура моделювання – це моделювання інформаційної моделі та генерування організаційної моделі досліджуваного об'єкта, що створює реальні можливості для оптимізації процесу проведення перевірки. Моделі створення економічно однорідних об'єктів повинні відрізнятися структурними елементами, джерелами інформації, методичними методами дослідження тощо.

Нормативно-правові процедури – це цілеспрямована система дій, спрямованих на перевірку дотримання чинного законодавства та нормативно-правових актів.

Аналітичні процедури – це системи аналізу господарських операцій, які є предметом контролю: гіпотетичний розтин досліджуваного експертами предмета, декомпозиція на складові елементи та дослідження кожного елемента за спеціальною методикою.

Процедури розрахунків – це спеціальна система розрахунків, яка буде застосовуватися при вивченні кількісних і якісних параметрів господарської операції. Процедури розрахунку повинні бути тісно пов'язані з процедурами аналізу і включати визначення середніх і відносних значень.

Лічильні процедури – це спектр математичних операцій, що виконуються над об'єктом контролю, представляють в основному кількісні параметри об'єкта. Власне цей вид процедур є найпоширенішим у практиці вітчизняних підприємств.

Логічні процедури – це система обґрунтованих дій, заснована насамперед на практиці застосування логіки під час контрольних дій. У переважній більшості випадків це прогноз, сформований на основі попередніх процедур.

Процедури порівняння – це комплекс операцій, спрямованих на експертне дослідження об'єктів для визначення відхилень від стандарту.

Поєднання зазначених процедур і спектру емпіричних методів формує конкретні моделі, адекватні поставленим для контролю завданням.

Список використаних джерел

1. Белова І. М. Завдання та принципи побудови обліку розрахунків з покупцями і замовниками. Сталий розвиток економіки. Хмельницький. 2015. №3(28). С. 217-220.

2. Бруханський Р. Ф. Стратегічні пріоритети оптимізації контрольно-ревізійних процедур в АПК України / Облік і контроль на підприємствах АПК: стан та перспективи розвитку: у 2 частинах. Ч.1. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції 10-11 жовтня 2008 року. К.: КНЕУ, 2008. С. 28-30.

3. Палюх М. С. Контрольна функція бухгалтерського обліку / Прикладна економіка – від теорії до практики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 27 жовт. 2017 р.]. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В., 2017. С. 161-164.